

2. Тихонова Л.В. Проблема формирования профессиональной компетентности будущих техников автотранспортной отрасли. *Человек и образование: Академ. вестник Института пед. образования и образования взрослых РАО*. 2015. № 2(43). С. 118-121.

Клименко С.І.

*кандидат педагогічних наук,
Таврійський національний університет
імені В.І. Вернадського*

ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

У ХХІ столітті роль у вирішенні
глобальних проблем належить освіті

(А.Д. Сахаров)

Планова перебудова освіти
потребує майстра і не виконується

сліпим інстинктом

(М.П. Драгоманов)

Майстрами не народжуються,
ними стають

(Платон)

Сучасні підходи до підготовки вчителів мовного профілю обумовлені рядом вимог до комунікативної та соціокультурної компетенції учнів, адже згідно з новою національною доктриною, вчитель як ніхто інший виконує місію носія мови та культури в маси. «Учитель української мови і літератури третього тисячоліття – це дослідник: йому важливо добре орієнтуватися в широкій фаховій інформації, знати сучасні наукові концепції, вміти залучати до наукового пошуку учнівську молодь» [1, с. 6].

Актуальність та доцільність дослідження викликана змінами в культурно-освітньому житті українців. Продиктована національною доктриною з розбудови та розвитку освіти в Україні щодо «забезпечення можливостей самовдосконалення особистості», відтак, формування інтелектуального потенціалу як найвищої цінності нації» [4, с. 6]. Завдання вчителя-словесника – не лише навчити ідеальному мовленню та письму, а дати ті змістовні знання, що сприятимуть розвитку особистості в соціумі.

Оскільки зміст професійної компетентності вчителя розглядається як: певна сукупність особистісних якостей; що проявляється в єдності його професійної та загальної культури, тож питання самоосвіти педагога будемо вважати одним із найважливіших у ХХІ сторіччі.

І справді, «Потребує зміни сам зміст навчання. Треба чіткіше та однозначніше визначити фундаментальні знання в різних сферах вивчення людини і світу, сепарувати їх від надмірної інформаційної складової, що має виконувати роль ілюстративного супроводження пізнавального процесу. З урахуванням людиноцентристських тенденцій треба, не зменшуючи

можливості пізнання природи і світу, надати більшу можливість для пізнання людини, її психофізіологічних та життєдіяльнісних особливостей, для індивідуального самопізнання. Необхідно також відпрацювати механізм систематичного оновлення змісту навчання відповідно до розвитку науки та набуття людством нових знань. Зміст навчання має відображати все багатство раціональних знань людства, зокрема в духовній сфері» (В. Кремінь).

Отже, із сказаного вище, ми повинні по-новому підійти до проблеми підготовки педагогічних кадрів, що в свою чергу потребує «наукового переосмислення цінностей системи, формування професійно-значущих якостей, актуалізує пошук оптимальних форм цього процесу в період навчання у вищому закладі освіти», відтак, вимагає розробки нових стратегій та підходів до фахової підготовки майбутніх фахівців (Див. закон «Про освіту», «Про вищу освіту», національну програму Освіта («Україна XXI століття»)) [6, с. 6]. Мова йде про створення у ВНЗ такого освітнього середовища, де б поєднувалися оновлені й нові гуманітарні дисципліни, нові освітні технології, спрямовані на оволодіння прийомами професійно-педагогічної діяльності, формування наукового світогляду й гуманістичних ідеалів, розвиток моральних якостей, розкриття творчих потенцій особистості.

Оскільки зміст поняття професійної компетентності учителя-філолога як педагогічної категорії до кінця не визначений, тож це робить наше питання актуальним і таким, що потребує додаткового вивчення.

Мета дослідження розглянути вимоги до змісту фахової підготовки вчителів-мовників у взаємозв'язку з потребами суспільства та глобальними викликами. З'ясувати функції професійної діяльності словесника. Дослідити сутнісні характеристики професіограми вчителя. Визначити концепції їх реалізації.

Аналіз актуальних досліджень вимоги до професійної діяльності та особистісних якостей вчителя-мовника осмислювались та розроблялись багатьма науковцями. Проблемою освітньо-педагогічного прогнозування та фаховою підготовкою студентів ВНЗ активно займалися: Є. Барбіна, Б. Гершунський, С. Гончаренко, Н. Кузьміна, І. Зязюн, Н. Мудрик, Г. Падалка, О. Пометун, Н. Бабич, О. Бандура, В. Паламарчук, М. Пентиліук, О. Семенов.

Справді, «підготовка сучасного вчителя-словесника є складною і багатогранною справою. Адже це має бути всебічно розвинена особистість, людина високої культури й ерудиції, що досконало володіє всім багатством виражальних засобів рідної мови і технологією навчально-виховного процесу в школі. У цьому контексті становлення мовної особистості майбутнього вчителя-словесника є одним із нагальних питань» [4, с. 291].

Сьогодні справжній учитель-словесник – це та особа, що попри все володіє високою мовною культурою і прищеплює її своїм учням. Разом з тим, сучасний вчитель – це той, хто досконало володіє навчальним предметом в усіх розгалуженнях.

Іншими словами, в умовах нової освітянської парадигми, важливу роль мають відігравати учителі-практики, «які покликані забезпечувати ефективну діяльність загальноосвітнього закладу, де цілеспрямовано виховується й розвивається особистість, а це відповідно підносить рівень вимог держави й суспільства до особистісно-професійного розвитку педагогів. Саме цим значною мірою визначається успішність виконання соціального замовлення держави й потреб суспільства щодо підготовки гуманних, компетентних, конкурентоздатних спеціалістів» [2, с. 8].

Оскільки, і досі підготовка майбутніх учителів у педагогічних закладах вирішується вузькопрофільно без усілякої орієнтації на творчий та інтелектуальний розвиток особистості, тож, така постановка питання лише посилить роль сучасного педагогічного університету в реалізації функцій спрямованих на збереження і відтворення гуманістичних освітніх традицій, що в майбутньому надасть можливість студентам оволодіти цілим рядом психолого-педагогічних, соціогуманітарних, відтак, культурологічних дисциплін, побудованих на принципах проблемно-змістовного, міжпредметного взаємозв'язку.

Як показує практика успішне навчання і виховання неможливе без філологічної ерудиції. Окрім загальноосвітньої підготовки з логіки, психології, філософії, історії, літератури, методики мови учитель словесності повинен мати критичне мислення та дар слова. Іншими словами, випускник педагогічного вузу як ніхто інший повинен володіти комплексом знань, умінь, навичок, цінностей, що стали б ключовими в його майбутній діяльності, відтак, посприяли його особистісному зростанню. Лише різносторонньо освічена людина може почуватися реально захищеною у XXI сторіччі.

Ми повністю погоджуємося із тим, що творчо-педагогічний аспект являється одним із головних факторів самовдосконалення майбутнього педагога. Сучасний учитель має пізнати нові технології навчання, методи формування навичок самостійної роботи, розвитку творчих здібностей та логічного мислення учнів; демонструвати як витримку, педагогічний такт, так і організаторські здібності, наполегливість, професійну працездатність.

Зазначимо, що «для майбутнього вчителя-словесника української мови і літератури важливим є набуття мовленнєвого досвіду тобто практичне володіння мовою і емпіричне узагальнення спостережень за нею. (У період навчання продовжується формування мовної особистості, мовної індивідуальності, невід'ємними складовими якої є мовна свідомість і самосвідомість, національний характер, національно-культурні традиції) [3].

Очевидно, що опанування лексико-семантичною; лінгвістичною; мовленнєвою, комунікативною, іншомовною, лінгвокраєзнавчою, соціолінгвістичною, культурознавчою, фольклорно-літературознавчою, методичною, педагогічною, психологічною, науково-дослідницькою, мовною компетенцією, на думку науковців, має стати одним із найважливіших кроків в набутті професійно-значущих якостей майбутніх учителів-словесників.

Іншими словами, професійна підготовка майбутнього вчителя-словесника відповідатиме сучасному рівню за умов, коли усі наші зусилля будуть спрямовані на зміст, форми та нові методи роботи в школі.

Оскільки показником педагогічної майстерності вчителя є його творча діяльність, тож зупинимося на дослідницькому, конструкторському, комунікативному напрямках роботи.

Отже, ознайомившись з вимогами до змісту професійної підготовки вчителів-мовників в сучасних умовах реформування освіти середньої школи, дослідивши поняття професіограми та проаналізувавши принцип її корекції дійшли висновку, що найголовнішими рисами, якими має послуговуватись сучасний вчитель словесності є високий рівень свідомості й інтелекту, комунікативні вміння, творчі здібності, пошуковий стиль мислення.

Іншими словами, сучасний учитель-словесник повинен володіти планетарним мисленням побудованим на ідеях та судженнях, що складають основу його професії.

Список використаних джерел:

1. Вища освіта і наука – найважливіші сфери відповідальності громадянського суспільства та основа інноваційного розвитку. Рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 24.04.05. // Інф. збірник Мон України. – 2005. – № 13. – 14. – С. 3-16.
2. Клокар Н. І. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти регіону на засадах диференційованого підходу: монографія / Н. І. Клокар. – К.: Либідь, 2010. – 528 с.
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті // Вісник Київської обласної державної адміністрації. – 2002. – № 8. – С. 3-4.
4. Пентилюк М. Мовна особистість майбутнього вчителя-словесника в контексті професійної підготовки: зб. наук. пр. – 2014. – Ч. 2. – 290 с. УДК 373.543 irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?...
5. Підготовка вчителя до роботи в сільській школі. Визначення професійно значущих якостей майбутнього вчителя-словесника / О.М. Беляк // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Зб. наук. пр.... ПП Жовтий О.О., 2011. – Випуск 38. – С. 6-16. Режим доступу.: rbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?...
6. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія / О. М. Семенов. – Суми: ВВП «Мрія» ТОВ, 2005. – 404 с.

Костюк Т.В.*студентка,**Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова***ВПЛИВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА
НА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА**

У сучасному світі в умовах інформаційної насиченості виникла проблема становлення та розвитку людини, здатної до комплексного осмислення світу і знаходження зв'язків між явищами об'єктивної реальності. Ці обставини ініціюють процеси глибоких соціальних перетворень і, як наслідок, формують закономірності стратегії розвитку сучасної педагогічної освіти. Одним із завдань вищої освіти в умовах гуманізації та демократизації в Україні є формування освіченої особистості вчителя, забезпечення пріоритетності її всебічного розвитку, формування духовних цінностей і творчої активності. Саме вивчення декоративного мистецтва створює умови для творчої спрямованості навчально-виховної діяльності студентів, залучає їх до культурних традицій. Декоративне мистецтво є ефективним засобом формування художніх здібностей та креативності, забезпечує гармонійний розвиток пізнавальної діяльності майбутнього педагога.

Сучасні дослідники систем професійної підготовки вчителя все більше звертають увагу на творчий розвиток особистості педагога. Питання класифікації видів декоративного мистецтва та його функцій розкрито у працях Є. Антоновича, Г. Захарчук, М. Станкевич [1], формування педагогічної компетентності у процесі навчання декоративного мистецтва окреслює О. Смірнова [3]. Недаремно у філософії освіти, мистецької зокрема, акцентується взаємний зв'язок між культурою і освітою, який свідчить, що духовний пошук особистості тісно пов'язаний із творчим навчанням, спроможним формувати особистість, розвивати та культурно збагачувати її.